

40 федеральних агентств мали свої програми екологічного аудиту. Для прикладу, у 1985 році Міністерство оборони США створило Управління з екологічного аудиту і законодавства, на яке було покладено обов'язок здійснювати аудит своїх основних об'єктів [5, с. 552]. Вказані події сприяли визначенню суб'єктів екологічного аудиту, їх повноважень та порядку його проведення. Крім того, на сьогоднішній день у країнах з високим рівнем розвитку значного поширення набув спеціалізований екологічний аудит, а саме: інвестиційний, енергетичний, оцінювання страхових ризиків, оцінювання безпеки певного виду продукту, що виробляється тощо.

Крім того, необхідно зазначити, що якщо в Україні екологічний аудит, як захід адміністративно-правової охорони права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля, обов'язково проводиться лише у визначених випадках (згідно Закону України "Про екологічний аудит" [6]), то в Німеччині всі підприємства в обов'язковому порядку проходять екологічний аудит [7, с. 304]. У багатьох країнах прийняті національні стандарти, які регулюють екологічний аудит. Така загальнообов'язковість проведення даного заходу сприяє попередженню будь-якої діяльності, що буде погіршувати стан навколишнього природного середовища і як наслідок сприятиме охороні права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Таким чином, доцільно було б внести зміни до національного законодавства у частині встановлення обов'язковості для всіх підприємств проходити екологічний аудит. Крім того, доцільно було б на національному рівні розробити методичні рекомендації щодо проведення екологічного аудиту взагалі та окремих його видів.

Подібна ситуація склалася в Україні з екологічною експертизою. Чинним Законом України "Про охорону навколишнього природного середовища" (ст. 26) [1] передбачено, що проведення екологічної експертизи є обов'язковим у процесі законотворчої, інвестиційної, управлінської, господарської та іншої діяльності, що впливає на стан навколишнього природного середовища. Однак критеріїв віднесення тієї чи іншої діяльності

до такої, що впливає на стан довкілля в даному законі не передбачено.

У законодавстві ж США ще в 1970 році було закріплено положення про обов'язковість державної екологічної експертизи всіх напрямів господарської діяльності. У спеціальних законах визначені конкретні природоохоронні заходи з охорони повітря, води, поводження з твердими відходами, контролю за отрутохімікатами й токсичними речовинами, рекультивації, боротьби з шумом, неприємними вібраціями та запахами [7, с. 305].

Таким чином, необхідно відмітити, що чинне законодавство України в сфері адміністративно-правової охорони екологічних прав практично повністю відповідає міжнародним нормам, що регулюють вказані питання. Однак на сьогоднішній день, у порівнянні з правовою базою інших держав, існує ряд недоліків з вищезазначених питань. Так, необхідно внести зміни до Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" в частині визначення поняття "безпечне для життя і здоров'я довкілля", встановлення суб'єктів адміністративно-правової охорони екологічних прав, їх компетенції, запровадження загальнообов'язкового проведення екологічного аудиту та екологічної експертизи, покращення системи екологічного моніторингу.

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України: від 25.06.1991 № 1264-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1991. – № 41. – ст.546. 2. Виступ Уповноваженого Верховної Ради з прав людини Н.І. Карпачової на засіданні Верховної Ради 14 січня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.khpg.org/index.php?id=1295096055> 3. Ю.А. Израэль, Н.К. Гасилина, Ф.Я. Ровинский, Л.М. Филиппова. Осуществление в СССР системы мониторинга загрязнения природной среды. – Л., 1978. – С.93. 4. Про екологічний аудит Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 45. – ст.500. 5. Гурська, Г. А. Развитие правового регулирования экологического аудита в мире та в Украине [Текст] / Г. А. Гурська // Держава і право: Юридичні і політичні науки : Збірник наукових праць. – 2007. – Вып. 38. – С. 550-556. 6. Про екологічний аудит Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 45. – ст. 500. 7. Екологія: Підручник / С.І. Дорогунцов, К.Ф. Коценко, М.А. Хвесик та ін. – К.: КНЕУ, 2005. – 371 с.

Надійшла до редколегії 20.09.11

УДК 340.15:349.6

Б. Кіндюк, канд. юрид. наук

ОХОРОНА ЛІСІВ ЗА ЗАКОНОМ "ПРО ОХОРОНУ ПРИРОДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР" ВІД 30 ЧЕРВНЯ 1960 Р.

У статті розглянуті питання, пов'язані із законодавчим регулюванням охорони лісів в УРСР. Проаналізовані лісоохоронні норми Закону "Про охорону природи Української РСР" від 30 червня 1960 р." і практика їх застосування.

Ключові слова: охорона лісів, законодавчий акт, Верховна Рада УРСР.

В статье рассмотрены вопросы, связанные с законодательным регулированием охраны лесов в УССР. Проанализированы лесоохранные нормы Закона "Об охране природы Украинской ССР" от 30 июня 1960 г." и практика их применения.

Ключевые слова: охрана лесов, законодательный акт, Верховный Совет УССР.

The article deals with issues related to the legislative regulation of forest protection in the USSR. Forest conservation provisions of the Law "On protection of the Ukrainian SSR nature" (enacted on June 30, 1960), and their practical application are analyzed.

Key words: forest protection, legislation, the Supreme Council of the USSR.

Актуальність теми дослідження зумовлена винятковим значенням лісів у соціально-економічному розвитку України. Зважаючи на зростання антропогенного навантаження на ліси, збереження цього природного ресурсу набуло сьогодні ключового значення. Між тим прийнятий у 1994 р. Лісовий кодекс України з доповненнями, внесеними Верховною Радою в 2006 р., не змінив сумної ситуації з незаконними рубками лісів і скороченням їх площ.

Результати сполучаючого ставлення до лісу уже проявилися повною мірою. Перш за все, це часті повені у Карпатах, аридизація клімату та висушування орних

земель у степній зоні, інші наслідки, що спричиняють збитки економіці та погіршують якість життя населення. Очевидно, що ситуація з охороною лісів та їх відтворенням не може покращатись без масивного втручання держави, що зумовлює необхідність наукового підходу до вироблення оптимальної державної політики у сфері лісівництва. Складовою наукової концепції лісової політики держави та правового її забезпечення є узагальнення та критичне осмислення історичного досвіду державно-правового регулювання лісівництва. Адже лісова галузь за самою своєю природою є, по-перше, однією з найстаріших сфер господарювання і тому має

© Кіндюк Б., 2011

найбагатший історико-правовий досвід, по-друге, є консервативною, певною мірою, навіть антиінноваційною, адже тут мало що можна придумати радикально нове. Нерідко законодавець у сфері регулювання лісівництва йде шляхом не завжди критичного запозичення іноземного досвіду або ж намагається знайти рішення, яке раніше не застосовувалося. Між тим традиції вітчизняного правового регулювання містять шляхи оптимального рішення багатьох проблем.

Уявляється, що особливе значення для накопичення досвіду правового регулювання у лісовій галузі має радянська доба, тому що в цей період відбулося становлення і формування інститутів лісового права. Надбанням саме радянської правової науки є розробка багатьох теоретичних і практичних аспектів лісового права. Серед них праці Л.І.Дембо, В.Ф.Горбового, Р.К.Гусєва, Д.М.Ісупова, В.В.Кіресва, В.Я.Кожєвникова, О.С.Колбасова, О.І.Крассова, В.Л.Мунтяна, Г.М.Полянської, М.Д.Сомова, Б.М.Цветкова та ін. Тому радянський законодавчий та правозастосовчий досвід має бути вивчений, проаналізований і використаний для удосконалення нинішнього українського лісового права. В цьому контексті є важливими праці Ю.С.Шемшученка, В.В.Костицького, П.О.Гвоздика, С.О.Балашенка, В.В.Петрова, О.В.Сурилова, Ю.О.Вовка, В.І.Лозо, О.І.Логвиненко, В.Є.Борейка, С.А.Генсірука, О.І.Фурдичка які простежують розвиток радянського екологічного, і в тому числі – лісового – законодавства. Разом з тим історико-правовий аналіз цієї проблеми в Україні не проводилися, що й спонукало автора до написання цієї статті.

Метою роботи є дослідження правової охорони українських лісів за Законом УРСР "Про охорону природи Української РСР" від 30 червня 1960 р.

Перш за все, слід звернути увагу на причини ухвалення в УРСР цього нормативно-правового акту, які умовно можна поділити на політичні, кономічні та соціальні фактори.

1. Політичні фактори. Головним політичним фактором було прагнення керівництва СРСР продемонструвати розрив зі сталінськими методами побудови соціалізму. Одним з напрямів такої політики могла стати охорона природи як альтернатива уже згорнутому на той момент "сталінському плану перетворення природи" (таку пропагандистську назву свого часу отримала постанова Ради Міністрів СРСР та ЦК ВКП(б) від 20 жовтня 1948 р. "Про план полезахисних лісонасаджень, впровадження травопольних сівозмін, будівництва ставків та водойм для забезпечення високих стайлих врожаїв у степних та лісостепних районах Європейської частини СРСР").

Результатом такого повороту в політиці стало проведення в союзних республіках кампанії з ухвалення природоохоронного законодавства. Документи з однаковою назвою "Про охорону природи" 1957 р. були прийняті в Естонській РСР, 1959 р. – у Литовській РСР, 1960 р. – в УРСР та РРФСР, 1962 р. – в Казаській РСР.

Ця кампанія проводилася за рішенням вищого партійного керівництва СРСР оформленого у вирішеннях XVI з'їзду КПРС 1959 р. Виходячи з цього, ствердження П.О.Гвоздіка про те, що ухвалення природоохоронних законів було ініціативою відповідної республіки й відбило світогляд розробників закону не відповідає дійсності [3, с.2]. По встановленню тоді порядку, на ухвалення республіканськими властями документів такого рівня юридичної сили була завжди потрібна згода політичного керівництва Радянського Союзу.

2. Економічні фактори. Післявоєнне відновлення промисловості потребувало, серед іншого, деревини. Її постачальником в УРСР стали нещодавно приєднані Карпати. За підрахунками В.Є.Борейка у 1947 –

1957 рр. вирубали карпатський ліс площею 252 тис. га або 20% всієї вкритої цим природним ресурсом території регіону [1, с. 276]. Знищення лісів призвело до частіших повеней, вітровалів, буреломів, зсувів ґрунту, а взимку – до сходів лавин. Наприклад, у вересні та грудні 1952 р. відбулося потужна повінь на р. Тисі, що призвело до руйнування мостів, доріг, залізничного полотна, будинків і шести лісокомбінатів [1, с. 284]. До того ж повінь спричинила матеріальні збитки економіці Угорщини та Чехословаччини. По результатх повені сільськогосподарська комісія Верховної Ради УРСР і Українська Академія сільськогосподарських наук звернулася до керівництва УРСР з проханням прийняти постанову "Про використання лісових масивів у Прикарпатті і Закарпатті та їх відновлення" [1, с.281].

Іншим економічним фактором була та обставина, що заготовлена в лісах деревина з них часто не вивозилася. Ситуація набула настільки загрозливого хаактеру, що 5 травня 1962 р. Рада Міністрів України прийняла постанову "Про збільшення обсягу вивезення деревини від рубок догляду за лісами і санітарних рубок в Станіславському Раднаргоспі за 1962 р." [4 с. 100].

Крім цього, як вказує В.І.Лозо, використання залишків деревини в лісах, повинно було зменшити обсяг щорічних рубок на площі в 6 тис. га лісу та заощадити, як мінімум 12 млн. карб. [4 с. 100].

3. Соціальні фактори. Післясталінська "відлига" ознаменувалася не тільки розвінчанням культу особи, але й загальним зростанням громадської активності. Ця тенденція стосувалася і природоохоронного руху. Перше обговорення природоохоронної тематики на президії ЦК Комуністичної партії України відбулося 6 березня 1956 р. [1, с. 285]. На підставі рішення цього органу були організовані такі заходи: в листопаді 1957 р. відбулася нарада з охорони природи в західних областях України, в травні 1958 р. проведена конференція про роль мистецтва у справі охорони природи, організовані наукові експедиції до Криму, Карпат, Асканії-Нова з метою визначення місця розташування нових заповідників. У 1953 р. в Києві відбувся перший з'їзд Українського товариства охорони природи, а головою президії організації обрали відомого вченого-лісівника акад. П.С.Погребняка. В республіканській пресі ("Робоча газета", газети "Радянська Україна", "Правда України", "Київська правда", журнал "Перець") велись розгорнуті дискусії не природоохоронну тематику. На захист національного багатства – карпатських лісів – виступили вдова письменника Марка Черемшини – Н.Семанюк, ректор Львівського лісотехнічного інституту Ю.Д.Третяк, видатний учений-медик, академік АН УРСР Р.Є.Кавецький. Сільськогосподарська комісія Верховної Ради УРСР і Українська Академія сільськогосподарських наук звернулися до уряду України з пропозицією прийняти закон з охорони лісів і природи. Під впливом громадськості вдалося відновити в УРСР Україні Дні лісу, завдяки яким тисячі людей брали участь у посадці нових дерев.

Закону "Про охорону природи Української РСР" 1960 р. передувало прийняття двох підзаконних актів – постанова Ради Міністрів УРСР від 3 червня 1949 р. "Про охорону природи на території УРСР" [7] та постанова Ради Міністрів № 106 від 3 червня 1958 р. "Про заходи по поліпшенню охорони природи Української РСР" [8]. Значна частина їх положень увійшла до нового закону.

За своєю структурою Закон УРСР "Про охорону природи Української РСР" складався з короткої преамбули, в якій говорилося про необхідність охорони природних багатств України з боку органів державної влади та громадськості, 11 розділів і 32 статей [5]. Питання організації охорони лісів, захисних лісонасаджень, зе-

лених зон міст і населених пунктів розглядалися в розділах 4, 5 і частково 9.

Розділ 4 "Охорона лісів і захисних лісонасаджень" складався з трьох статей 8, 9, 10. Згідно зі ст. 8, всі ліси України використовуються для задоволення потреб народного господарства, а також виконують водоохоронні, ґрунтозахисні, полезахисні та інші спеціальні цілі. У ст. 9 регламентується відповідальність різних відомств щодо збереження цього природного ресурсу. Так, всі заходи по державному лісовому фонду проводяться Управлінням лісового господарства і лісозаготівель при Раді Міністрів УРСР і його місцевими органами. Цьому відомству доручався контроль за лісами переданими в користування раднархозам, міністерствам, відомствам, колгоспам.

Охорона лісів, зелених насаджень, розташованих вздовж залізничних і автомобільних доріг покладалися на управління автомобільного та залізничного транспорту. На той момент часу на Україні великі площі займали штучно створеними лісосмугами. Контроль за їх станом доручається тим відомствам і організаціям, на балансі яких вони перебували. Згідно зі ст. 10, Рада Міністрів України повинна була підготувати окремий нормативно-правовий документ присвячений правилам охорони лісів і зелених насаджень.

Розділ 5 Закону "Охорона зелених зон міст і селищ" складався з двох статей 11 і 12. Згідно зі ст. 11 будь-які зелені насадження розташовані навколо населених пунктів і міст, а також всередині них утворюють зелену зону, а контроль за їх станом покладається на місцеві Ради або на організації, які мають їх на своєму балансі. Згідно зі ст. 12 Рада Міністрів України зобов'язувалася розробити спеціальні правила охорони зелених зон розташованих всередині і навколо населених пунктів.

Досить прогресивне значення мав розділ 9 "Державні і заповідники і пам'ятки природи". У ньому, згідно зі ст. 23, ліси, які мають особливу наукову, історичну або народногосподарську цінність повинні бути взяті під особливу охорону з боку держави. У Законі регламентувалися дві форми такої охорони: а) створення державного заповідника; б) занесення до спеціального реєстру.

Ст. 26 закону вказувала перелік суб'єктів, які мали право вносити клопотання щодо охорони таких об'єктів. Це Академія Наук УРСР, Академія сільськогосподарських наук УРСР, міністерства, відомства, виконкоми обласних і місцевих рад.

Законом вводилися два види пам'яток природи: а) республіканський, б) місцевого значення. У першому випадку рішення приймалося Радою Міністрів України, у другому – виконкомом місцевих Рад.

Певною новацією закону був розділ 10 "Участь громадськості в охороні природи". Так, ст. 29 регламентувала участь і сприяння розвитку природних багатств. Враховуючи високий рівень бюрократизації радянської системи, статус цієї організації затверджувався Радою Міністрів. Для лісового господарства України використання цієї норми дозволило дати громадськості регламентовані законом права у проведенні природоохоронної діяльності.

Прийняття закону Верховною Радою УРСР в умовах радянської системи не означало його впровадження в практику. По суті, прийняття Закону було лише пропагандистським прийомом. В реальності керівництво продовжувало спускати на місця завищені плани рубок. У результаті такого підходу з 1957 по 1964 рр. в Карпатах вітровали пошкодили понад 20 млн. куб. м деревини [1, с. 283]. У свою чергу, це сприяло новому посиленню ерозійних процесів, появи селів, які завдали великі збитки інфраструктурі регіону і населенню.

Одним з кроків, зроблених керівництвом УРСР в цій ситуації, стало прийняття Закону від 25 червня 1964 р.

"Про внесення змін і доповнень до Закону "Про охорону природи Української РСР" [5]. Новий закон складався з восьми пунктів, якими вносилися зміни до ст. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 13 закону 1960 р. Питання, пов'язані з охороною лісів регламентувалися в ст. ст. 1 і 8. Так, у ст. 1 вказувалося, що державній охороні і раціональному використанню підлягають розташовані на території України ліси, полезахисні та водоохоронні лісосмуги, зелені насадження вздовж доріг і в населених пунктах. Ряд змін вносилося до ст. 8 закону. У новій редакції зазначалося, що забороняється рубка лісів більше встановленої річної розрахункової лісосіки. Крім цього, на Раду Міністрів УРСР покладалася обов'язок встановити категорії лісів, які мають ґрунтозахисне, полезахисне, водоохоронне і водорегулююче значення. У них, а також лісах, розташованих по берегах річок, озер, які є місцями нересту цінних промислових риб, заборонялися будь-які рубки. Окремо регламентувалися способи рубок та організація вивозу деревини. З метою запобігання ерозії та зсувам ґрунту у Карпатах обмежувалися рубки на схилах, встановлювалися спеціальні методи їх проведення. Категорично заборонялося самовільне переведення лісів в інші угіддя, псування молодих дерев і знищення захисних лісосмуг.

У цілому всі доповнення до закону були доцільними і науково обґрунтованими. Але подвійні стандарти, властиві радянській правовій системі (у нормі – один припис, а на практиці – інший), зводили нанівець багато регламентованих законом норм. Так, на початку 1960-х років у Києві велося будівництво станції метро "Університет". Через брак будівельних площ вирубили значну частину дерев у ботанічному саду імені Фоміна [1, с. 308]. Завищення перерубів в Карпатському регіоні призвело до значного скорочення запасів стиглих лісів. Так, у 1967 р. Голова Ради Міністрів УРСР В. В. Щербицький писав до Москви про завищені плани рубок, вказуючи, що якщо в 1958 р. запаси стиглих лісів становили 139 млн. куб. м., то до 1966 р. вони скоротилися до 53,8 млн. куб. м., тобто зменшилися майже на 40% [1, с. 289].

До числа позитивних результатів прийняття закону 1960 р. слід віднести створення постановою Ради Міністрів УРСР № 568 від 12 листопада 1968 р. "Про організацію нових державних заповідників в Українській РСР" чотирьох нових лісових заповідників, якими стали: Карпатський – з площею 12 тисячі 672 га, Канівський – площею 1035 га, Поліський – площею 19 тисяч 932 га, Луганський – 988 га. [9].

Іншою важливою природоохоронною ідеєю, яка отримала закріплення в законі 1960 р. стало створення зелених зон навколо міст і населених пунктів. Прикладом необхідності такої норми стала аварія на Рівненському заводі "Азот" в 1979 р. [2]. На підприємстві стався викид сіркомістних газів, небезпечних для населення. Основний удар цієї хмари прийняла на себе зелена зона м. Рівне, в якій приблизно 400-500 га лісу отримали значні опіки, що значно послабило негативний вплив на саме місто.

За змістом статті можна зробити такі висновки:

1. Ухвалення Закону "Про охорону природи Української РСР" 1960 р. було викликано комплексом політичних, економічних, соціальних причин:

політичною причиною стала спроба поєднати природоохоронні ідеї з соціалізмом в іншій, ніж це було за часи Сталіна формі;

економічні фактори виявилися у матеріальних збитках внаслідок знищення лісів у Карпатському регіоні;

соціальні причини знайшли прояв у екологічній спрямованості громадської думки в Україні, що спонукало керівництво республіки до підвищення уваги до екологічних проблем.

2. Окремий розділ Закону "Про охорону природи Української РСР" регулював питання охорони лісів. Доповнення до нього, прийняті Верховною Радою України 25 червня 1964 р., мали важливі значення для лісового господарства, тому що забороняли надмірні рубання і вимагали використання спеціальних способів їх проведення на схилах, також повністю забороняли рубання в лісах, які мають водоохоронне, водорегулююче, ґрунтозахисне значення, а також розташованих у місцях нересту риб.

3. Прийняття закону не змінило ситуації з надмірними рубками, тому що діюча радянська організаційно-правова модель управління економікою України не враховувала реальних можливостей українських лісів. Плани лісозаготівель будувалися без урахування норм, передбачених Законом 1960 р. і доповненнями до нього.

4. До числа позитивних наслідків прийняття закону слід віднести створення в 1968 р. нових чотирьох заповідників, куди увійшли найбільш цінні українські ліси, а також закріплення в законі норми про створення зелених зон навколо міст і населених пунктів.

1. Борейко В. Е. История охраны природы Украины X век – 1980 / В. Е. Борейко. – К. : Киевский эколого-культурный центр, 2001. – 544 с.
2. Ворон В.П. Антропогенна трансформація лісів зеленої зони м. Рівного і підвищення їх стійкості та екологічних функцій / В.П. Ворон, С. В. Івашинюта, І. М. Коваль, О. А. Лемон // Лісівництво України в контексті світових тенденцій розвитку лісового господарства : матер. міжн. наук.-практ. конф. до 150 річчя кафедри лісівництва НЛТУ України (21-23 вересня 2006 р., м. Львів). – Л. : НЛТУ України, 2006. – С. 70-73.
3. Гвоздик П.О. Трансформаційні процеси в екологічному законодавстві: від Закону "Про охорону природи в Українській РСР" (1960 р.) до майбутнього Екологічного кодексу України / П. О. Гвоздик // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2009. – № 4. 4. В.И.Лозо Основные этапы лесного законодательства УССР/ В.И.Лозо. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.01. – теория и история государства и права; история политических и правовых учений. – Харьков. – 1983. – 230 с. 5. Про охорону природи Української РСР : Закон УРСР від 30 червня 1969 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1960. – № 23. – Ст. 175. 6. Про внесення змін і доповнень до Закону "Про охорону природи Української РСР" : Закон УРСР від 25 червня 1964 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. 1964. – №27. – Ст. 378. 7. СУ УРСР. – 1949. – №11. – Ст.40. 8. СУ УРСР. – 1958. – №6. – Ст.106. 9. СУ УРСР. – 1968. – №11 – Ст.568.

Надійшла до редколегії 12.09.11

М. Вільгушинський, канд. юрид. наук,

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СУДІВ З ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ, ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ

Стаття присвячена окремим теоретичним питанням взаємодії судів з державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськістю.

Ключові слова: суд, судова система, судова реформа.

Статья посвящена отдельным теоретическим вопросам взаимодействия судов с государственными органами, органами местного самоуправления и общественностью.

Ключевые слова: суд, судебная система, судебная реформа.

This article is devoted to theoretical issues of cooperation between individual courts with state authorities, local authorities and the public.

Key words: Court, judicial system, judicial reform.

Як відомо, судова система України становить сукупність усіх судів держави, оснований на єдиних засадах організації і діяльності, що здійснюють судову владу. Зокрема, це суди загальної юрисдикції та Конституційний Суд України, який є єдиним органом конституційної юрисдикції. Суду загальної юрисдикції утворюють єдину систему судів, що складається із загальних і спеціалізованих судів, та які взаємодіють як з державними органами, органами місцевого самоврядування, так і громадськістю.

В останній час, з огляду на проголошену судову реформу та підвищений інтерес як науковців і практиків, так і громадськості до діяльності судової системи України, є усі підстави вважати, що деякі теоретичні проблеми означеної взаємодії судів отримали певне висвітлення в окремих дисертаційних дослідженнях. Більше того, оскільки дисертаційні наукові дослідження є широко визнаною формою процесу пізнання, цілеспрямованого систематичного вивчення об'єктів дослідження за допомогою сучасних наукових методів і засобів, можна вважати, що розглянуті в них питання є сьогодні найбільш актуальними за тематикою дослідження.

Звідси, незважаючи на наявні термінологічні визначення, під взаємодією прийнято вважати сумісну дію кількох об'єктів або суб'єктів, при якій результат дії одного з них впливає на інші. Відповідно, щодо системи судів, то найбільш поширеною є їхня взаємодія з державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськістю. І саме ці види (напрямки) взаємодії отримали найбільше висвітлення в дисертаційних дослідженнях.

Наразі можна зазначити, що будь-яка діяльність, а звідси, й взаємодія судів, базується на загальних управлінських засадах. З цього приводу А.А. Стрижак

зазначає, що "державне управління забезпеченням діяльності судів постає перед нами у вигляді внутрішньої (у межах апарату органів держави) взаємодії, координації діяльності працівників державної судової адміністрації, керівників судів та апаратів судів з метою забезпечення здійснення об'єктивного і неупередженого загального (неконституційного) правосуддя у державі, а тому питання його організації потребують постійної уваги і вивчення з боку представників науки державного управління" [1, с.103]. Фактично, на нашу думку, науковець вважає, що взаємодія є своєрідним "інструментом" досягнення бажаної мети організації судочинства задля "максимальної активізації їх виробничих можливостей" [1, с.133]. Означена теза є тим більш цінною, оскільки, як відомо, Державна судова адміністрація України, що здійснює організаційне забезпечення діяльності органів судової влади у межах повноважень, установлених законом (п.1 ст.145 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" [2]), взаємодіє з відповідними органами та установами, в тому числі інших держав, з метою вдосконалення організаційного забезпечення діяльності судів (п.11 ст.146 вказаного Закону).

Так, М.В. Савчин за результатами аналізу діяльності Конституційного Суду України як гаранта конституційного ладу зазначає начебто тривіальну річ, що механізм конституційної юстиції та його зв'язок з основними правами в Україні проявляється у взаємодії судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України [3, с.63], і тому вказаний механізм означеної взаємодії, на нашу думку, потребує додаткового розкриття.

Це підтверджено недосконалістю та науковою необґрунтованістю деяких питань означеної взаємодії. Щодо

